

*Hartog kajuitschouw
van de ondergang gered*
Voor een euro
en een fles
Berenburg

Het is 2005 als de dan 21-jarige student Gerben den Otter besluit dat het tijd wordt voor een eigen boot. Een houten boot. Hij vindt een Hartog schouw, betaalt ervoor met een euro en een fles Beerenburg en gaat aan de slag. Misschien had-ie niet helemaal op een restauratie van 12 jaar gerekend, maar er ligt nu wel een prachtig schip te pronken.

Tekst **Klaas Smit** en Foto's van en via **Gerben den Otter**

boven: De *Roerdomp* vaart weer en rechts: Gerben den Otter (rechts) met neef Gerrit Post aan de fok

Gerben studeerde 13 jaar geleden aan het Hout- en Meubileringscollege in Amsterdam en zeilde mee op een IFKS-skûtsje. 'De eerste boot waarvan ik dacht: die wil ik wel kopen, was een grote sloep die in Amsterdam lag. Dat werd niks en gelukkig maar, want een zeilboot vond ik eigenlijk leuker.' De schipper van het skûtsje waar hij op meevoer had

een buurman die van zijn boot af wilde. De winter van 2005 liep ten einde en Gerben zag in de Spiegel der Zeilvaart de boot van die buurman te koop staan. Een Hartog kajuitschouw waarvan de restauratie 'grotendeels gereed' was. De eigenaar kon de restauratie wegens ziekte niet afmaken, zo vermeldde de advertentie. De overname was t.e.a.b. 'Ik heb de eigenaar gebeld en gezegd dat ik

wel interesse had in de boot. De boot lag in Uitgeest en dat is vanuit Amsterdam goed te doen.' Na een korte treinreis zag Gerben de Hartog schouw *Roerdomp* op het haverterrein al op de wal staan. De schouw lag daar al zo'n 5 tot 10 jaar. Er zaten gaten in het vlak, de kim bestond meer uit blik dan uit hout en de lak was er bijna helemaal af.

'Het was een trieste aanblik zo'n mooie kajuit-

1 Na aanschaf was meteen duidelijk dat er het nodige moest gebeuren wilde Gerben ooit zeilen; eerst sloopte hij het oude rotte vlak weg, dat ligt hier op een kar • 2 De kajuitschouw in de manege. De rotte kimmén heeft Gerben provisorisch opgelapt met stukjes hier en daar • 3 Mal en nieuwe vlakgang in wording • 4 Het vlak aan stuurboord geplaatst. Hij wist de gangen te buigen met behulp van een behangstomer en een dommekracht • 5 Gerben bestelde een stam eiken die gezaagd arriveerde. Hij haalde er leggers (zoals hier op de foto) en spanten uit.

6 Een stapel nieuwe leggers klaar om te gaan passen • 7 De nieuwe leggers in het voorschip, de spanten zijn nog niet vervangen • 8 Vier jaar na aanschaf van de schouw begint Gerben aan de spanten. Hier de krommers die hij ervoor gaat gebruiken • 9 Met een elektrische zaag gaat Gerben de kimgang te lijf die er ook uit moet • 10 Hier is de knie die uit de krommer gehaald wordt, hij moet nog passend gemaakt worden • 11 In rechthoekjes komt de kimgang er helemaal uit • 12 Een aantal spanten aan stuurboord is nu al vervangen. Daaruit is ook al een hoek gehaald om een bevestigingslat voor de kimgang te plaatsen • 13 Deze plank moet de nieuwe kimgang aan stuurboord worden • 14 De nieuwe kimgang wordt vastgeschroefd

schouw in zo'n slechte staat. De vraagprijs was 2500 euro en dat geld had ik als student niet.' Gerben en de verkoper gingen uit elkaar met de afspraak: 'Raak je hem echt niet kwijt, bel me dan.'

Restauratie tussen de paarden

In september ging de telefoon. 'Ik weet het nog precies, ik stond in de woonkamer bij mijn oom en tante in Hilversum met een bakje thee in mijn handen. Ik woonde daar vanwege mijn studie in Amsterdam. De verkoper wilde van de boot af, hij moest hem kwijt, ook omdat de winterstalling er weer aan zat te komen en die kosten wilde hij niet meer dragen. Ik bood een symbolisch bedrag en de verkoper ging overstag. Voor een euro en een fles Beerenburg was ik eigenaar van de *Roerdomp*.'

Gerbens ouders wonen in Heerenveen en hij zocht een loods voor zijn boot in de buurt. 'Voor 1 oktober moest ik de boot uit Uitgeest hebben opgehaald. Ik kon hem kwijt in een manege in Tjalleberd die deels gebruikt werd voor opslag, maar waar de paarden ook nog rondliepen.' Gerben huurde een splinternieuwe VW-bus bij de dealer en een kar. Met de kraan werd de schouw op de kar getild. Dat kon de boot goed hebben, dus constructief was er niks mis mee. De giek ging in de boot, de mast ernaast, op de kar, en alle spullen verdwenen in de bus.

'Ik zag het als een project. Ik was single, had geen verplichtingen behalve mijn studie en voelde me zo vrij als een vogel. Voor mijn gevoel kon ik de hele wereld aan en als 21-jarige een boot kopen vond ik de gewoonste zaak van de wereld. Ik was ook erg optimistisch en

HARTOG SCHOUWEN

Tussen 1910 en 1953 heeft Pieter Hartog op zijn kleine werf in Buiksloot (Amsterdam-Noord) vele schouwen en grundels gebouwd. Ruim 40 schouwen maakte Pieter Hartog. Ongeveer de helft daarvan vaart nog steeds. De *Roerdomp* stamt uit 1940: 7,08 m lang, 2,50 m breed en 0,50 m diep. De masthoogte boven water is 8,05 m. Prachtig dat een 77 jaar oud schip behouden is gebleven dankzij de vele inspanningen die Gerben den Otter zich heeft getroost. Er bestaat een kring van eigenaren van Hartog schepen die het nodige heeft gedaan om de schepen te achterlaten. De kring heeft een website waarop je alles kunt lezen wat er bekend is over de Hartog schouwen: www.hartogschepen.nl

dacht in een jaar of drie wel klaar te zijn.' Jeugdige overmoed, geeft Gerben nu toe. 'In de manege heb ik de schouw op schragen gezet, ongeveer een meter boven de grond. Dan kon ik overal makkelijk bij. Het restauratieproject kon beginnen. Wat ik me niet gerealiseerd had, was dat het 's zomers in de manege wel 35 graden kon worden. In de winter stond ik soms dik aangekleed met handschoenen aan en een muts op te werken aan mijn project. En het was best bizar dat de paarden af en toe om me heenliepen.' Hij had alle ruimte en de vloer in de manege bestond uit zandgrond wat het werken aangenamer maakte dan op koud beton.

Bekostigen restauratie

Over de Hartog schouw zegt Gerben nu: 'Het is een overzichtelijke boot en alle materialen die ik nodig zou hebben, kon ik zelf tillen.' Via een kennis kwam hij terecht bij houthandel Van der Naald in Doezum. 'Daar kocht ik een eiken stam van 7,50 meter en dan kijk je je vader lief aan.' Gerben leende het geld bij hem voor de boom die gezaagd werd afgeleverd. 'Ik ben begonnen met het vlak. Dat was zo slecht, dat moest er helemaal uit. Eerst heb ik de vlakgangen aan de stuurboordkant verwijderd en er nieuwe in gezet. Daarna de bakboordkant. De kromming van de vlakplanken

15 Het is 2009, vlak, kimgang en de gang erboven tot aan het berghout zijn vernieuwd • 16 De waterlijn erop en dan het onderwaterschip behandelen • 17 Breeuwen aan bakboord in 2010, de kajuitschouw ligt dan al bijna vijf jaar in de manege

is nog behoorlijk. Ik had geen stoombak en boegbranden mocht niet in de manege. Met een professionele behangstomer heb ik het hout geholpen bij het buigen. De dommekracht deed de rest. 'Het ging in het begin best lekker. Ik durfde steeds meer en de oude vlakplanken verwijderen ging vlot. Op enig moment was ik zo fanatiek aan de gang, dat de boot begon te schuiven. Gelukkig stond er een hoge kar naast waar hij tegenaan viel, anders had ik eronder gelegen.' Gerben kon een aantal bielzen op de kop tikken en besloot daar de *Roerdomp* op te zetten. Iets minder hoog van de grond, maar wel veel steviger. 'Ik was een schrik rijker, maar de boot zou me er niet onder krijgen.'

Professioneel bootbouwer

Al snel werd hem duidelijk dat drie jaar een veel te optimistische planning was. Hij had minder tijd dan gehoopt door zijn studie en hij wilde ook niet alle vrije uren aan de boot besteden. Eind 2007 kon Gerben als stagiair beginnen bij Jachtwerf Van der Meulen. Daarna kreeg hij een jaarcontract. 'Ik woonde weer bij mijn ouders in Heerenveen, dichtbij Sneek waar de werf is gevestigd. In die tijd heb ik ontzettend veel geleerd en met het geld dat ik verdiende kon ik de schuld bij mijn vader aflossen.' Hij zag met welk gemak de bouwers bij Van der Meulen een schouw omhoog krikten. Hij leerde daar hoe je een kimgang vervangt en dat bleek later zeer waardevol te zijn. 'Toen ik het vlak had vervangen, begon ik de kim te restaure-

ren. Er zat veel blik omheen en dat heb ik er allemaal netjes afgepeuterd. Op de slechte plekken plaatste ik steeds nieuwe stukjes eiken. Eén grote lappendeken werd het en dat was niet naar mijn zin. Nu de boot toch in de loods stond, kon ik het maar beter goed aanpakken.'

Met zakken en behangstomer

'Nadat ik bij Van der Meulen had gezien hoe je een kimgang moet vervangen, durfde ik het bij mijn eigen boot ook wel aan. Ik sloopte beide kimgangen eruit en ook de smalle gang daarboven. In twee lengtedelen maakte ik een nieuwe gang. Die zette ik met lijmklemmen vast ter hoogte van de kajuit. Door de ronding moest ik de gang warm maken om hem erbij te krijgen. Een beetje met de behangstomer erlangs was niet genoeg.

Ik maakte van twee vuilniszakken één hele grote door de onderkant uit de ene zak te knippen en daarmee de andere zak te verlengen. Deze schoof ik over de voorkant van de gang heen. In de zak verplaatste ik de behangstomer langzaam naar voren. Met een spanband om de voorkant van de gang en de botteloef, trok ik de kimgang langzaam naar de spanten toe. Wanneer de kim met lijmtangen vastzat, kon ik naar huis. Een paar dagen later kwam ik terug, haalde de lijmtangen eraf en de gang behield zijn vorm.'

De werkzaamheden tussen het vlak vervangen en beide kimgangen van voor naar achteren vernieuwen, bestonden uit het aanbrengen van nieuwe spanten en leggers. Nu

15

16

17

18

De foto's op de deze pagina markeren de allerlaatste werkzaamheden voor de tewaterlating: zo wordt de legger onder de kajuitdeurtjes vervangen (18)...

Het kajuitdak krijgt een bekleding van glasvezel met epoxy om waterdicht te worden (19)...

...en het kajuitdak wordt wit geschilderd (20)

de nieuwe kimmén erin zaten, was het grove houtwerk achter de rug. Inmiddels was het 2010 geworden en kon het breeuwen en rubberen beginnen.

Veel te druk

In 2008 en 2009 werkte Gerben bij Van der Meulen in Sneek. Daarna bracht hij een jaar door op de *Wylde Swan*, niet aan boord maar als meubelmaker in Makkum. In 2011 hield zijn werk daar op. 'Ik liep in dat jaar op enig moment door de loods van Martijn Perdijk, nog op het industrieterrein in Heeg en bedacht "Wil ik dit nog wel?" Ja, Gerben had zijn hart verpand aan hout, maar alleen maar bouwen en met hout bezig zijn, vond hij niet meer voldoende.

'Ik ben toen begonnen als meubelbouwbegeleider bij een activiteiten centrum in Baarn. Daar mocht ik mensen helpen met niet-aangeboren hersenletsel. Zij bedachten wat voor meubels ze wilden maken en ik ondersteunde daarbij. In 2012 deed ik hetzelfde werk, maar nu in Amersfoort. Dit werk gaf en geeft mij nog steeds zoveel voldoening dat ik een opleiding heb gevolgd in deze richting.'

Gezinsleven

Gerben had het gewoonweg te druk voor de *Roerdomp*. Vanaf 2012 kreeg hij niet alleen door zijn werk minder tijd om aan de kajuitschouw te klussen: hij trof ook een leuke vrouw. Aan het eind van 2015 kregen ze zoon Seth en in mei 2016 trouwden Inge en Gerben. Hij had niet niks gedaan aan zijn boot, maar wel veel te weinig. Nu ze een gezin vormden begon het weer te kriebelen. Hij wilde met zijn drieën varen met de schouw.

Nadat Gerben bijna alles onder handen had

19

genomen, zoals het opnieuw bekleden van het kajuitdak met epoxydoek, liet hij de schouw van Tjalleberd naar Sneek brengen, van Van der Meulen. Daar werkte hij echt de laatste zaken af. De romp nogmaals lakken, het onderwaterschip in de epoxy tar, de kuip intimmeren, een verstelbare motorplank op de spiegel monteren en alle rondhouten goed in de lak zetten. Half september was het zo ver, de *Roerdomp* kon na 12 jaar voor het eerst te water. En zoals gehoopt en ook wel verwacht, was de schouw na een paar dagen waterdicht.

Eerste zeiltocht

Traditiegetrouw organiseert een aantal boot-eigenaren in het laatste volle weekend van september een reünie op de werf van Van der Meulen. Het evenement staat bekend als 't Skouspul. Tijdens de editie van 2017 lag de *Roerdomp* al op vrijdagavond klaar in het hellinggat. Niet omdat ze er elk moment uitgehaald moest kunnen worden, maar omdat ze daar het best in het zicht lag.

'Voor mij was dat bijzonder,' zegt Gerben. 'Jarenlang heb ik om de boot gelopen en nu kon ik gewoon aan boord stappen.' De zeilen zaten erop, de motor hing erachter en de inventaris was aan boord. Alles was klaar voor de eerste zeildag.

De volgende dag stond er heel weinig wind. Gerben had besloten niet mee te doen aan de georganiseerde onderdelen van 't Skouspul. Seth, Inge en Gerben voeren gedrieën bij de werf weg, op naar de Witte en Zwarte Brekken ten zuiden van Sneek. 'In alle rust kon ik de zeilen hijsen en rakbanden nog wat beter stellen. Seth vond het prachtig aan boord en aan Inge zag ik dat ze trots was. Dat was ik ook, apetrots. We dobberden heerlijk over de Brekken. Af en toe kwam er een vlagje en voelde ik dat de boot versnelde. Heerlijk.'

Snelste van de vloot

De zondag van 't Skouspul is gereserveerd voor een zeilwedstrijd tijdens de reünie. Gerben zeilde met zijn neef Gerrit. Het waaide

20

iets meer dan de dag ervoor en de *Roerdomp* ging snel. Na de start haalden ze het ene na het andere schip in en voor ze het wisten lagen ze eerste in hun klasse. Die plek konden ze vasthouden tot en met de finish.

Tijdens de prijsuitreiking bleek tot Gerbens grote verrassing dat ze ook nog eens de snelste tijd van iedereen hadden gevaren. 'Al het werk, al het zweet en alle ups en downs zijn het waard geweest. Want wat hebben wij een prachtige boot.' 🦋

'T SKOUSPUL

In 1980 vierde Jachtwerf Joh. van der Meulen in Sneek het 100-jarig bestaan met een groot eeuwfeest. Een aantal eigenaren van schepen die door Van der Meulen zijn gebouwd, richtte toen 't Skouspul op, een commissie die jaarlijks een reünie organiseert. Een toepasselijke naam aangezien Van der Meulen naam heeft gemaakt met het bouwen van houten schouwen. 't Skouspul wordt georganiseerd in het laatste volle weekend van september, dit jaar dus van 28 t/m 30 september. Tijdens het reünieweekend keert de sfeer van welter terug in Sneek. Naast schouwen zijn er ook tjotters, bollen, pluten, aken, jollen, hoogaarzen, boeiers en botters te zien. Vorig jaar deden er zo'n 40 eigenaren mee.